

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΣΟΦΙΑ

ΕΡΩΤΗΣΙΣ

Τὸ κοινωνικὸν ζῆτημα τὸ ὥποιον θέτομεν ὑπὸ συζήτησιν ἐν τῷ πρώτῳ ἀρθρῷ, ἀξιζει νὰ μελετηθῇ ὡφὲ δλης τῆς κοινωνίας.

Διὰ τοῦτο θίτομεν σήμερον τὴν ἐπομένην ἐρώτησιν καὶ ἀγχιμένομεν παρὰ τῶν ιατρῶν, τῶν ἡθικολόγων, τῶν κοινωνιολόγων, τῶν πυτέρων, τῶν σχόντων πειραν καὶ τῶν μητέρων ἐπίσης, ἀποχντήσεις :

Ποίη εἶναι διὰ τὸ κλεῖμα μας ἡ κατιάληλοτέρων ἡλεκένα διὰ τὴν κόρην ὅπως ὑπανθρεύηται;

III Οἰενθύνοντες

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ

ΤΙ ΤΗΣ ΦΥΛΑΤΕ;

"Ἐτυχέ ποτε νὰ ίδητε νεάνιδα δεκαεξαετήν Ἀθηναῖαν, ἥτις διὰ τοῦ κάλλους της καὶ τοῦ σπριγγοῦ της σᾶς συνήρπασε σχεδὸν δεσμώτην εἰς τὴν ἀνύμνησιν τῆς λαμπρᾶς της εἰκόνος; Σᾶς ἐτυχεν ἔπειτα, τὴν αὐτὴν κόρην νὰ τὴν ίδητε μετὰ τέσσαρα, πέντε ἔτη, κόρην πάλι, δηλαδὴ ἄγαμον; Μια ἐρώτησις μελαγγολικὴ δὲν σᾶς διέφυγεν, ώς νὰ ἐλυπεῖσθε διότι ἔχασαν δὲ οὐρχήδες ἐν δύστρον καὶ ἡ γῆ ἐν κάλλος, ἡ θλιβερὰ ἴρωτησις: Αὐτὴν είνε; Πρῶτον βλέπετε ὄφραλμορφανδές πλέον δὲτι ἐμεινεν ἡ μισή. Ἀντὶ τῆς πρώτης εὐμορφιᾶς της, λείψηνα τοιαύτης. Οι αἵτιοι ὄφραλμοι, αἱ αὐταὶ ὄφρυαι αἱ αὐταὶ γραμματί, τὰ αὐτὰ γείλη ἀλλά... αἰσθάνεσθε τὴν ἀνάγκην νὰ τὰ συμπληρώτητε ὅλα αὐτά διὰ τῆς φαντασίας σας, διότι βλέπετε, δὲτι κάτι τοὺς λείπει. Μετράτε: κενὸν ἐδῶ, κενὸν ἔκει, κενὸν πάντοι.

ΦΥΛΑΟΝ 34

Έλεινο τὸ ὑπερήφανον ἥθος, τὸ διποῖον ἀπέπνεεν ἀνευ πρημελέτης, ἀφ' ἐαυτῆς καὶ μόνης, ἡ πρώτη τῆς ἀνθρακῆς νεότητος καλλονὴ, τὸ ἀντικατέστησεν ἥδη ἐκζεζητημένη τις προμελέτη πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ φύγηται: Ὅφελα. Τὸ χρῶμα ἔχασε τὸν χρωματισμὸν του· αἱ γραμμαὶ τὴν διαύγειαν τῶν: ἡ ἐπιδερμὶς τὴν παρθενίαν της· δὲ κόλπος τὸν ὅγκον του· τὸ βράδισμα τὸν ἀρέα του. Καὶ ἐνῷ ἀστραπηδὸν κάμνετε ὅλας αὐτὰς τὰς παρατηρήσεις, πάλιν διαφέγγει τῶν χειλέων σας ἡ μελαγχολικὴ ἐρώτησις:

Αὐτὴ εἶνε;

Τὶ συνέβη;

Τὶ συνέβη; Ἐρωτήσκετε μᾶλλον τί δὲν συνέβη; Καὶ διὰ νὰ ἔννοησητε καλῶς τὸ δεύτερον τοῦτο, ἀποταθῆτε εἰς τὸ βασιλεῖον τῶν φυτῶν, εἰς τὸ βασιλεῖον τῶν ζώων, εἰς ὑμάς αὐτοὺς, διὰ νὰ πεισθῆτε τὶ συμβίνει, διὰν ἀνάγκην τις δὲν ἐκπληροῦται, διὰν τοῦ ἔνθετος αἱ φίλαι δὲν βλέπουν νερὸν, διὰν τὰ ἔνυδρα μείνουν ἔξω τοῦ πελάγους, διὰν τὰ μικρὰ χειλιδόνια ἀποσπασθοῦν τοῦ θάλπους τῆς μητρός των, διὰν τὸ νεογέννητον τὸ διδηγήσωσιν εἰς τὸ Ἐκθετοτροφίεν, διὰν ἀρήσωσι τὸ μικρὸν πεῦχον νὰ τὸ φάγη ἡ κάμπη, διὰν σίψητε ἵντος σκοτεινοῦ ὑπογείου ἄνηκόν τινα ὑπαξέν, διὰν στερήσκετε τὸ βρέφος τοῦ μητρικοῦ γχλακτοῦ, διὰν ἀφήσητε τὸν γαρδένιαν εἰς τὴν πνοὴν τοῦ βορρᾶ, διὰν σίψητε τὸν πυρέσσοντα ἵντος ἀτμοσφαίρας 35 βαθμῶν θερμοκρασίας.

Τοιςῦτο τὶ συνέβη εἰς τὴν κόρην, ἡν συνηντήσκετε καθ' ἁδὲν καὶ κατὰ τῆς διποίας ἐρρίφατε τὸ φεβερώτερον ἔναντίον τῆς νεότητος καὶ τῆς ὑπάρξεώς της ἀνάθεμα: Αὐτὴ εἶνε; Ἡ κόρη τὴν διποίαν ἡ φύσις ἐπλασεν, ὡς δὲ ζωγράφος ἡ διγλύπτης τὴν εἰκόνα τὴν ἀγαλμάτου, τελείαν, ἀρτίαν, ὑπερέβοχον, οὐχὶ χάριν αὐτῆς καὶ μόνης, ἀλλὰ διὰ νὰ εὕρῃ τὸν σύντροφον τῆς εὑμορφιᾶς της καὶ τῆς καρδιᾶς της, νὰ μοιρασθῇ μετ' αὐτοῦ τὰ κάλλη της καὶ τὰ χρώματά της, καὶ τῆς ώμοφύλαξ της, καὶ τῆς χαρακτοῦ της, καὶ εἰς τὸ μοίρασμα αὐτὸν γεννηθῇ ἔρως, διποῖος θάληπης ἀρχαίας ψυχῶν, ισορροπία σωμάτων, ἔξωδετέρως ὅρμων, ἀναψυχὴ αἰσθημάτων, καὶ ἀπὸ τὸν ἔρωτα αὐτὸν, καὶ ἀπὸ τὴν ἀρμοίαν αὐτὴν, φυτῶσιν ἔνθετοι, φυτῶσιν καρποὶ—παιδιδύ, παιδιδύ, παιδιδύ—ἡ κόρη αὐτὴ, ἡ ἀπὸ ἐγωσύμὸν ἰδικόν της—καὶ καλὰ ἐπαθεῖ τότε—ἡ ἀπὸ ἐμπορικὰς σκέψεις τῶν γονέων της—ἔποτε εἶνε θῦμος—ἐκράτησε τὰ κάλλη διὰ τὸν ἔστεν της, καὶ ἔγιναν τὰ κάλλη αὐτὰ δὲ, τι γίνεται! αὐτὸς ὁ χρυσὸς εἰς τὸ κεμέρι ἡ τὸ χρῶμα φιλαργύρου. Ἐχασαν τὴν λάμψιν των, ἐκιτρίνισαν. Ἰδεὺ τὶ συνέβη. Ἡ κόρη ἐ εινενἄγαμος.

Ἐπερπετε νὰ εὕρῃ νυκτίον ἀπὸ τοῦ δεκάτου ἔκτου ἔτους, ὅτε ἥδη ἡ ο εῦχυμος καὶ ὥριμος καὶ γλυκεῖά ὡς Ἀττικός ρεδίτης, ἀλλὰ παρῆλθε τὸ ἔτος αὐτὸν καθ' ὃ ἡτο πλάσμα Ὁλλανδοῦ ζωγράφου, παρῆλθον καὶ δύο ἄλλα, καθ' ὃ ἡτο μορφὴ παρατήλειος. καὶ παρῆλθε καὶ τὸ 22ον ἔτος, καθ' ὃ ἦρχισε νὰ κλίνῃ εἰς τὴν σολὸν τῶν πρώτων ζωγράφων τοῦ

μεσαιώνος, καὶ ἦρχισε νὰ βλέπῃ πρὸ αὐτῆς νὰ μαζεύωνται φύλα τοῦ φιλοπάρωσυ καὶ ὁ νυμφίος δὲν εύρεθη εἰσέτι καὶ ἡ νύμφη . . . παραδοξον, ἀπίστευτον, δὲν ἀνυπομονεῖ. Τὴν ὑπεστηρίζουν αἱ περὶ τὴν τοαλέτταν μέριμναι, ὧν γερεντοπαλληλάρων αἱ σαγχαῖ κολακεῖαι, τῆς μητρὸς αἱ μωραὶ ἐλπίδες, τοῦ πατρὸς αἱ ἀγασθῆτοι πεποιθήσεις, τῶν ὅμηλίκων αἱ ὑποπτοι συγχυνστροφαῖ.

* * *

Τι γίνεται κατὰ τὰ ἔτη αὐτά! Οἱ ἀδάμαντες μεταβάλλονται εἰς ζιθράκες, δὲ χρυσὸς εἰς ὄρειχαλκον, οἱ σμάρκγδοι εἰς θιλασσόπετραις, τὰ τριαντάρυλλα εἰς λάχανα, ἡ ἐρυμνὴ σάρξ εἰς μπομπόταν καὶ ἡ ἀληθηγὴ καλλονὴ εἰς ψιμυθιωμένην πλαγγόνα. Ποῦ πάνε οἱ θησαυροὶ αὐτοί; Τίς τοὺς κλέπτει; Τίς τοὺς χαίρεται; Τίς τοὺς σφετερίζεται; Κάνετε, κανεῖς δυστυχῶς. Τῶν ὄλιστον φιλοσόφων τὸ δόγμα διὰ τίποτε δὲν γίνεται εἰς τὸ πλανητικόν μας σύστημα, οὐδὲ ἡ ἐλαχίστη ἀτομος ὅλης, ἐδῶ δὲν ἐφαρμόζεται πλέον. Ἐδῶ γίνεται ἡ μεγαλειτέρα τῶν κακοκτροφῶν ὡντεις τῆς μικροτέρας τῶν ωρειειῶν. Ἐδῶ γίνεται θάνατος χωρὶς οὐδὲ σκώληκες καὶ νὰ ὠρειλώνται. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει καὶ τὸ ἔγκλημα αύτὸς—τῆς κλοπῆς, τοῦ σφετερισμοῦ—θά ἐν μίζετο ὑπὸ ἀμειλίκτοι ταῖς φιλοσόφους ἡ κοινωνικοῦ τινος οἰκονομολόγους ιερώτερον, τῆς ἀνιέρου αὐτῆς καταστροφῆς καὶ φιορᾶς — θησαυρῶν, οὓς χεὶρ ἀνθρωπ.νη δὲν δύναται νὰ πλάσῃ, θησαυρῶν, οὓς ἡ φύσις δωρεῖται καὶ δι' εὐς πολλακίς μία δλόκληρος γενεά, μία δλόκληρος κοινωνία ἐργαζονται.

Ο νομοδιάσκαλος καὶ κοινωνικὸς φιλόσοφος Ἀκόλλης ἔχαρακτήρισε στρογγυλὰ καὶ καθηρά τὸν γάμον: διὰ «σκοπὸν ἔχει τὴν κανονικὴν σύζευξιν» τῶν δύο φύλων, διὰς δι' αὐτῆς ἐπιτευχθῆ, ἐάν τοῦτο εἴνε δυνατόν, ἡ τεκνογονία». Εθετο πρώτιστον σκοπὸν τὸ πρῶτον καὶ ὡς δεύτερον σκοπὸν τὸ δεύτερον. Ο κύτος, ἐν ὥραις νηφαλιωτέραις καὶ ποιητικώτεραις, ἔγραψεν διὰ ὁ γάμος εἴνε «βίος εἰς τὸν ὑπόποιον ἀνήρ καὶ γυνὴ συζευγνύουσιν ὅλην τὴν εὐαισθητικήν των, διὰ νὰ ἀναπτυξωσιν ἔχυτούς δειπνούς τοῦ ἀλλού». Καὶ δὲ Πλάτων, διτις ἐπίστελεν διὰ κατ' ἀρχὰς ὁ ἀνθρωπός ηνού εν ἐαυτῷ καὶ τὰ δύο φύλα, ἐπειτευν διὰ μένον διὰ τοῦ γάμου καὶ τοῦ ἔρωτος ἐπιχεργόμεθα εἰς τὴν ἀρχαῖαν, εἰς τὴν τελείαν τῆμα φύσιν.

Αλλ' ὁ γάμος—δέ, τι καὶ σὺ εἰπωσιν τοι θεολόγοι, οἱ κοινωνιολόγοι, οἱ λευκόσκοιφοι οἰκοκυραῖοι, οἱ συλλογισμένοι πατέρες, αἱ ἀσυλλογιστοι μητέρες, αἱ γυλλιζουσαι καὶ πικνιζουσαι γηραιαὶ δεσποινίδες, αἱ ἀπὸ τῶν μυρεφείων καὶ τῆς Λιζιέ ἀναμένουσαι τὸ χρῶμα των καὶ τὸ στῆθος των, διγάμος θέλεις ἔρωτας καὶ ὁ ἔρως θέλει εὑμορφιὰ καὶ ἡ εὑμορφιὰ θίλει νεότητα.

Καὶ ίδού τὸ ζάτημα τὸ κοινωνικὸν, ὅπερ προβάλλομεν σήμερον, κυριως πρὸ τῶν πατέρων καὶ τῶν

μητέρεν, κυρίως διὰ τὰς Ἀθήνας καὶ τὰς ἄλλας μεγάλας πόλεις μας, διότι εὐτυχῶς εἰς τὰ χωρία δὲν ὑπαίθρῳ βίος καὶ τὸ ἔθιμον τῆς ἀπαγωγῆς καθιστῶσι τοὺς χωρικούς καὶ τὰς χωρικάς μας κατόχους πολὺ περισσότερων γνώσεων φυσιολογίας ἀπὸ τοὺς ἀστούς, καὶ τὰς ἀστάς μας. Ἰδού τὸ ζήτημα τὸ κοινωνικόν, διακρυσταλλούμενον εἰς μίαν καὶ μόνην ἐρώτησιν:

Τί τῆς φυλᾶτε;

* * *

Τί τὰς φυλάττετε τὰς θυγατέρας σας καὶ δὲν τὰς ἔκδιδετε εἰς γάμον, ὅταν αὐταὶ δι' ὄλων τῶν χρωμάτων τῶν παχειῶν των, δι' ὄλων τῶν ἀστραπῶν τῶν ὁφθαλμῶν των, δι' ὄλης τῆς πορρύρας; τῶν χειλέων των, δι' ὄλων τῶν πόρων τοῦ ὄργανοισμοῦ των, δι' ὄλου τοῦ ἀρώματος τοῦ κάλλους; κύτων σᾶς φωνάζουν: Εἴμεθα ωραῖαι γάμου, τὸ δόποιον θὰ πῆ εἰς τὴν γλώσσαν μας, εἴμεθα φριμαι διὰ γάμου. Ἐξενδὲν ἐννοήσητε αὐτὴν τὴν γουσικήν, η̄ ιερατὰ τὸ δέκατον ἔτος γχραγαλίζει τὰς ἀκοάς σας, ἐλαφρά, ἡδονική, μεθυστική, μετά τὸ δέκατον ὅγδοον θὰ ἐνωτισθῆτε ἄλλην μουσικήν, βχρεῖαν, βχθεῖαν, μελαγγολικήν, σχεδὸν λυπητερήν: Δὲν μᾶς βλέπεις; χάνομεν, πατέρε, τὴν δροσικήν μας, χάνομεν, πατέρε, τὴν χαράν μας, δὲν γελώμεν ὅπως πρώτα, δὲν χοροπηδῶμεν ὅπως πρώτα, δὲν εἴμεθα αἱ ἴδιαι, ξεπέφτομεν, πατέρε, καὶ... τυραννούμεθα πολὺ, μὰ πολὺ, πολὺ, πολύ». Καὶ οὐ δὲν ἐννοήσητε καὶ αὐτὴν τὴν δευτέραν μουσικήν, ὡ! τότε, μετά τὸ εἰκοστόν, μετά τὸ εἰκοστόν τέταρτον, σπεύσατε νὰ ἐγκαταλείψητε τὰς οἰκίας σας καὶ πάρετε τὰς μαζύ σας νὰ φύγετε εἰς τὴν Ἀμερικήν, ἀρχίζει ἄλλη μουσική, ἀρχίζει τὸ μαιρολόγι. Καὶ τότε οὐαί! εἰς τὸ σπήτη ἐκεῖνο. Καὶ η̄ ζωὴ καὶ η̄ χαρὰ ἔφυγον, ως φεύγουν τὰ χειλιδόνια τὸ καλοκαστρί καὶ ἐπὶ τῆς στέγης πλανῶνται καὶ πετοῦν καρκαδέζαι, κορώναι, κοράκια.

Καὶ πάλιν σᾶς ἐρωτῶμεν:

Τί τῆς φυλᾶτε;

Διὰ νὰ μεγαλώσουν; Εἶνε πρὸς ζημίαν τοῦ ἔρωτος, πρὸς ζημίαν τοῦ γάμου. Διὰ νὰ φρονιμέψουν; Ἀπεδείχθη πλέον ὑπὸ τῆς καθημερινῆς πείρας δὲι δεκαεπτάτεις ἔγγαμος ἔχει πολὺ περισσότερον νοῦν ἀπὸ εἰκοσιτετραετίδα καὶ τριακοντούτιδα γεροντοκόρην. Διὰ νὰ πλούτισητε σεῖς; Ἐντὸς δύο η̄ τεσσάρων ἑτῶν, κατὰ ἐννενήκοντα τοῖς ἑκατὸν, περιουσίαι δὲν σχηματίζονται. Διὰ νὰ εὔρητε καλλίτερον γαμβρόν; Μωρός! Ολοι οἱ δυνατοί γαμβροί εἶνε ὑπὸ τὴν διάθεσίν σας: ἐκλέξατε. Ἡ ἀφετε νὰ ἐλέξῃ η̄ κόρη σας καὶ νὰ ἐγκρίνητε σεῖς. Ἡ κλεῖστε τὰ μάτια σας καὶ πάρετε τὸν πρῶτον ποῦ θὰ πέσῃ σ' τὰ γέρια σας καὶ κάμετε τὸν γαμβρόν.

* * *

Άλλα πάντατε ἐγκληματοῦντες πρὸς ὑμᾶς; αὐτούς, παρασκευάζοντες πικρίας καὶ δυστυχίας διὰ τὸ γῆρά σας. Πάντατε ἐγκληματοῦντες πρὸς τὰ θυγά-

τριά σας, ὑφείνοντες διὰ τῶν ίδιων χειρῶν σας τὴν ἀπελπισίαν των καὶ τὴν πρόωρον παρακρήτην των. Παύσατε ἐγκληματοῦντες πρὸς τὴν κοινωνίαν ἦν ἀδικοῦν καὶ διαφθείρειν οἱ βραδεῖς γάμοι. Πάντατε ἐγκληματοῦντες πρὸς τὴν φυλήν σας, η̄ εἴξαθενίζουν καὶ ἔξυτελίζουν οἱ μεταξὺ ἐξηγνητημένων γάμοι. Παύσατε ἐγκληματοῦντες πρὸς τὸν Θεόν αὐτὸν, διστις διὰ τοῦτο ἐπλασε τὴν Εὔαν, διὰ νὰ εἶνε δ σύντροφος τοῦ Ἀδάμ. "Ανευ αὐτοῦ δὲν θὰ ὑπῆρχεν ἐκείνη!"

Φιλοποέοδος

Η ΟΔΑΛΙΣΚΗ

Τῷ κυρίῳ Δ. Βεκέλη

Κατ' ἐκεῖνο τὸ ἔτος τὰ μαθήματα τῆς τάξεως τῶν τελειωφοίτων ἐν τῇ Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῇ ἐτελείωναν τὴν θαν. μ. μ. καθ' ἐκάστην Πέμπτην.

Ἡ Σχολὴ τοῦ Γένους διετέλει ἀκόμη ἐν Φαντρίῳ, εἰς τὸ ἀπέναντι τοῦ Πατριαρχικοῦ ναοῦ ἐτομόρροπον κτίριον, διατελεῖσθαι μιας τάξεως κατέβασιν τὴν κλίμακα διὰ ν' ἀπέλθωσιν, ἐνόμιζε τις, διτε δλον τὸ οἰκοδόμημα ἐμελλε νὰ κρημνισθῇ.

Μίαν Πέμπτην λοιπὸν, οἱ μαθηταὶ τῶν ἐπιλογών τάξεων, ἀποσχελημένοι εἰς τὰ μαθήματά των, ἐνόνταν, ἐκ τοῦ ἐξκίφνης ἐπελθόντος σεισμοῦ, διτε ἡ τάξις τῶν τελειωφοίτων ἐτελείωσε τὰ μαθήματά της καὶ ἀπήρχετο.

Καὶ πράγματι, νασνίαι πασῶν τῶν ἡλικιῶν καὶ τῶν τύπων, ὑψηλοὶ η̄ βραχύσωμοι, ἵσχυοι η̄ εύτροφοις, μελαγχροινοὶ η̄ ξανθοί, θορυβώδεις η̄ σοβαροί, ἐκήρχοντο τῆς μεγάλης θύρας, διευθυνόμενοι ἄλλοι πρὸς τὰ δεῖξια καὶ ἄλλοι ἀντιθέτως.

Δύο έξι αὐτῶν, βαίνοντες πλησίον δειπνού, διησύνθησαν πρὸς τὴν δόδον τοῦ Διζιβαλῆ, ἐφαίνοντο δὲ στενῶς συνδεδεμένοι. 'Ο εἰς η̄ τοῦ εἴκοσι τριῶν περίπου ἑτῶν, μὲ βραχὺ καστανόχρουν γένειον, μὲ η̄θος προώρως ἴμβριθὲς, κρατῶν δύο τόμους βιβλίων ἐν τῇ ἀριστερᾷ καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς ἀλεξιθρόχιον, μεταβασίνων δὲ καθ' ἐκάστην πεζῇ εἰς ἀπόκεντρον μέρος τῆς Κωνσταντινουπόλεως, διπου δὲ δελφός του, ἀποκατεστημένος δι, τῷ ἐχορήγει δωρεὰν κατάλυμα καὶ τροφήν. Κατήγετο ἐκ χωρίου τῆς Ἀδριανούπολεως καὶ η̄ το προωρισμένος γὰρ γίνη διδάσκαλος εἰς τὴν πατρίδα του· ἐκαλεῖτο Ἀθανάσιος.

Ο ἄλλος η̄ το μόλις δεκαοκταετής εἰς τῶν μικροτέρων τῆς μεγάλης τάξεως. Ξανθός, ροδόχρους, ζωηρός, ἀείγελως, μὲ λεπτὸν ἀρτιγένητον χνοῦν ἐπὶ τῶν κροτάφων, σταλεῖς ὑπὸ τῶν γονέων του ἐκ Σμύρνης μὲ χίλια μόνον φράγκων ἐτήσιον μισθωμα, μὲ πολλὰς όμως παραγγελίας, δι, η̄ κυριωτέρα η̄ ἀπόκτησης τοῦ διπλώματος. 'Οφείλομεν νὰ διμολογήσωμεν, διτε καίτοις εὐφύης καὶ ἀγχίνους, η̄ διμως ὄλιγον νωθρὸς καὶ ὄνειροπόλες, η̄ρέσκετο δὲ